

J. g. Hutter Joan, prof. v p.
Grad Lj. Turij Zg. Lj. Kungola

Naročnina lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oglasila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inzeriranju primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino, inzerate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvostvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

136. številka.

Maribor, dne 24. novembra 1922.

Letnik XIV.

Vox populi — vox dei!

Beograd, 21. novembra. Ljudsko glasovanje na Bolgarskem je izpadlo usodno za obtožene ministre starega režima. Od vseh oddanih glasov se je izreklo za krivdo nad 70 odstotkov.

Vest, ki smo jo postavili na čelo današnjega uvodnika, ima tudi za naše razmere globok pomen. Pred vsem si oglejmo posledice, dalekosežnost in pomembnost izida ljudskega glasovanja na Bolgarskem za Bolgare.

Z neko slabo prikrito škodoželjnostjo in naslado je naše režimsko časopisje objavljalo vse tudi najneznatnejše pokrete bolgarske opozicije proti vladajoči kmetski stranki Stambolijskega. Beograjska vlada je potom svojih plačanih organov na satanski način željno pričakovala sado od ustanovitve bloka združene opozicije proti Stambolijskemu. Voditelji te opozicije pa so bili ravno ljudje, ki so Bolgarijo potisnili v vojno proti Srbiji. Ti so povzročili vse krivice, ki jih naši režimovci tako radi pretiravajo in obešajo na veliki zvon. Kaj se ni vse pisalo o dogodkih dne 17. septembra t. l. v Tirnovu! Nedavna razkritja o zvezah opozicije z Wranglovci v zaroti proti sofijski vladi so pokazovala sledov v našo državo. To pa beograjskega časopisja ni niti najmanj ženiralo, da je udrihalo po bolgarskem ljudstvu, ki si iskreno prizadeva za prijateljstvo in čim tesnejšo zvezo z našo državo. To časopisje je izrabljalo celo Turke v svoj namen, češ, da bolgarska vlada stoji v zavezniških odnosih z angorsko vlado. Poročali so tudi o zvezah Stambolijskega z ruskimi boljševiki itd. Vse to je imelo prozoren namen očrnuti bolgarsko ljudstvo in njegovo kmetsko vlado pred evropsko javnostjo. Naši nasilniki in oligarhični centralisti niso zamudili nobene prilike, da naši javnosti prikažejo z ene strani sofijsko vlado v luči nasilja proti večini bolgarskega naroda, z druge strani pa so isto bolgarsko ljudstvo smatrali za odgovorno za vse resnične in izmišljene vojne grozovitosti proti Srbom.

Nelogičnost in nedoslednost teh naših režimovcev, ki se drže znanega načina obrekovanja in hujskaštva »primite tat«, ko sami dnevno vrše največje lopovščine in prizirajo korupcijske afere, je razvidna zlasti v tem, da so s svojim nastopom — posredno ali neposredno — podpirali in ji pomagali strmoglaviti kmetsko vlado v Sofiji tisti opoziciji, ki bi po Stambolijskijevem padcu prišla na krnilo. Znano je, da je meščanska bolgarska opozicija največja nasprotnica vsakemu sporazumu z našo državo, zlasti pa je sovražnica Veliki Jugoslaviji bodisi z Bolgarijo ali brez nje. To zadostuje vsakemu treznemu mislečemu iskrenemu Jugoslavanu, da sprevidi, če se ni, da gre Pašičeva politika vedno za tem, da prepreči pred ustvaritvijo in konsolidacijo Velike Srbije vsako prijateljsko zvezo z Bolgari. Pašiču in njegovim pomočnikom bi bolgarska opozicija, ko bi bila na vladi v Sofiji, navajala vodo na velesrbijanski mlin. Saj je znano, da bolgarska opozicija zahteva od svoje vlade, da brezpogojno prizna Turčijo v Evropi, kar gre v račun tudi Pašiču, ki se boji, da bi v avtonomni Trakiji imela precej vpliva tudi Bolgarija. Vsako ojačenje Bolgarije pa je zavora velesrbijanskemu stremeljenju.

Po dogodkih v Tirnovu, kjer so razjarjeni kmetje razgnali zborovanje meščanskih strank, na katerem so nameravali govoriti bivši bolgarski ministri v vojnih kabinetih, je vlada predložila sobranju zakonski načrt v smirjenju ljudstva, da se bivši ministri izroče sodišču, če jih ljudstvo spozna krivim. Sobranje je sprejelo zakon in preteklo nedeljo se je vršilo po vsej državi obvezno glasovanje glede vojnih krivcev. Opozicija je razvila ogromno agitacijo v prilog svojih obtoženih voditeljev. Izid ljudskega glasovanja je bil nepričakovan. Več kot 70 odstotkov vseh glasovalcev se je izreklo za obsodbo vojnih krivcev in bivših Ferdinandovih podrepanikov.

S tem je na nepobiten način jasno dokazano, da je bolgarska opozicija v znatni manjšini in da ž njo ne more in ne sme računati noben resen zunanje-političen faktor v svoje, često zelo temne namene. Z druge strani pa je bolgarsko ljudstvo na nedvoumen način doprineslo sijajen dokaz, da odločno odklanja vsako odgovornost za vojne, katere so doslej naši režimovci izrabljali proti Bolgarom in v utrditev velesrbijanske miselnosti.

Izid glasovanja v Bolgariji je torej temeljita lekčija za beograjsko poročilo, tudi s stališča naših notranjih razmer. Da se je mogla skrupirati vladna večina, potrebna Pašič-Pribičevićim nakanam, se je na doslej nečuten nasilniški način razveljavilo do 60 poslanskih mandatov, katere so poverili komunistom naši polnopravni državljani-volilci. Kako pridejo le-ti volilci do tega, da se jim kratkomalo odvzame njihova osnovna državljanska pravica, imeti lastno zastopstvo v državni zbornici? Kdo sme trditi, da so ti volilci protidržavno ali kakorkoli prevratno razporejeni? Saj je vendar ustavno zajamčena tajnost volilne pravice. Če komunistični poslanci kot osebe niso imele potrebnih

kvalifikacij za narodne zastopnike, bi morali na njihovo mesto priti njihovi namestniki. Če pa vlada niti tega ni hotela storiti, je bila njena dolžnost, da razpusti parlament in razpiše nove volitve.

Tega pa Pašič ni storil, ker je hotel s centralistično ustavo po svojem kopitu zavladati nad nesrečno slovensko in hrvatsko rajo ter jo podrediti velesrbijanstvu, militarističnim klikam ter — batinam. Z uvedbo bati-naškega režima je pridobil nekaj narodnih izdajalcev, katerim se je — bona ali mala fide — pridružilo s svojo zaslepljeno abstinenčno politiko, žal, tudi precejšnje število hrvatskih poslancev.

Predaleč bi nas zavedlo naštevati vsa grozovita nasilja današnjega režima, ki se zlasti uveljavlja v preganjanju vsega, kar ne nosi velesrbijanskega obeležja. Dovolj je torej samo teh nekoliko ugotovitev, pa da dokazemo potrebo, da tudi pri nas obstojajo vsi razlogi za uvedbo ljudskega glasovanja proti sedanjim predstaviteljem protiljudskega in protidržavnega režima. Pašič-Pribičevićeva vlada niti ne krije svoje zloradosti, da izzove državljansko vojno, ko bi vedela, da bo končni izid v korist beograjskim mogotcem.

Sedanji režim je treba postaviti pod obtožbo pred posebno sodišče vsega jugoslovanskega ljudstva tudi zato, da se ugotovi, za koliko so posamezni predstavitelji vladnega nasilja oropali državo v svojo osebno korist. Se danes n. pr. Pašičeva rodbina ne smatra za potrebno, da izroči javnosti račun državnih delnic borskega rudnika in račune za časa vojne nabranih svot za srbske ranjence. Enako kosmata usesa imajo tudi ostali člani Pašičevega kabineta in njihovi prijatelji.

Z rednim sodiščem imamo glede takih zadev velik križ, kakor dokazuje n. pr. slučaj Protič-Pribičević. Kmalu bo leto dni, ko je Protič dvignil v javnosti strahovito obtožbo proti ministru Pribičeviću, da se pojasi pred sodiščem nasilna smrt pok. Draškovića. Toda do danes še vedno spi cela zadeva pod prahom pozabljenja in bo spala, dokler ga ne dvigne po volitvah nova zbornica.

Ljudsko glasovanje, ki se je vršilo v Bolgariji, bi torej tudi za naše razmere ne bilo brez pomena. Afera bivšega vojnega ministra generala Zečevića bi na ljudskem glasovanju ne mogla biti spravljena s sveta z nekoliko publicami objestnih režimovcev, katerim je življenje tisočev vojaških novincev manj vredno, kot pa nadutost tega ali onega režimskega stebra.

V političnem oziru bi ljudsko glasovanje pri nas pokazalo, da je vladna večina v zbornici samo piškava manjšina v narodu.

V ustavnem predlogu Jugoslovanskega kluba je poleg avtonomije in gospodarske zbornice najvažnejša politična točka tudi referendum, t. j. ljudsko glasovanje za določene zadeve, med katere spada tudi obtožba ministrov. SLS posveča temu svojemu programu vso svojo pozornost in bodoče volitve, ki ne morejo biti več daleč, morajo spraviti tudi točko o ljudskem glasovanju bližje k svoji rešitvi.

Glas ljudstva — glas božji!

Politični položaj.

Pribičevićev ukrepi proti sodelovanju hrvatskega bloka so od dneva do dneva ostudnejši, pri tem pa tudi vedno bolj zmedeni. Ko se je zvedelo, da frankovci nasprotujejo aktivnemu sodelovanju bloka v parlamentu, je Pribičević po svojih ljudeh to takoj razglasil v nadi, da uveri javnost, da z akcijo hrvatskega bloka in sporazumom sploh ne bo nič, in kolikor je mogel — je frankovce še hujskal ter jih skušal utrditi v njih sklepu. Srbski politiki, ki so se zavzeli za sporazumno delo, se s tem niso dali motiti in sedaj jih hoče Pribičević ustrašiti zopet s tem, da bodo Hrvati zahtevali tudi vrnitev komunističnih poslancev v parlament. Taki in podobni Pribičevićevi triki so na dnevnem redu, ne napravijo pa posebnega utisa, ker se vedno bolj utrjuje spoznanje, da je sam Pribičević s takimi metodami — največja državna nevarnost.

Iz strahu pred prihodom Hrvatskega bloka v Beograd so odgodili narodno skupščino do 2. decembra. — Pašič-Pribičevićeva vlada si pač hoče na vsak način podaljšati življenje za nekaj dni. Da ne bi vlade Hrvati presenetili in je našli nepripravljene glede prihoda bloka, sta Pribičević in Pucelj predlagala, da se odgodi narodna skupščina do 2. decembra. Ta čas odgoditve pa hoče Pribičević skrbno porabiti v to, da se bo zabarikadiriral proti prihodu Hrvatskega bloka v Beograd. — Kljub vsem umazanim korakom, katere dela Pribičević proti blokašem, pa se vendar vedno bolj zmanjšuje vrsta njegovih vernikov, ki prestopajo na stran Davidovića.

Boj za poslaniška mesta. Mesto poslanika mora že biti nekaj vsestransko vabljevega, da se diplomati srbijanskega pokoljenja tako pulijo za ta korita. V tokratni borbi diplomatov gre za dve poslaniški mesti in sicer: v Rimu ter Parizu. V Rimu je že dokaj časa kot poslanik g. Antonijević, ki je pa sedaj naenkrat padel pri zunanjem ministru dr. Ninčiču v nemilost. Radikali bi radi videli v Rimu našega pariškega poslanika Spalaj-

kovića, demokratje pa atenskega Balugdžića. Vsekakor prideta v Rim in Pariz drugi dve poslaniški osebnosti.

Proti poslaniku v Rimu Antonijeviću se je začela gonja v »Politiki« in za njo v drugih režimskih listih. Očitanja trdijo, da se gospod Antonijević za našo stvar in za zadeve naših ljudi v Italiji sploh ni brigal in da se je sam sebi dopadel v vlogi konzula. Italijani delajo, kar hočejo in če kaj izpraznejo od zasedenega ozemlja, storijo to sami in ne na zahtevo človeka, ki je od vlade poslan, da zastopa naše državne interese. Antonijević dela torej toliko kot nič in kampanja, ki je vstala proti njemu, trdi, da je njegovo zastopništvo pravi škandal za SHS. — Ta očitanja, — in če so še tako resnična — so značilna in zopet pravi škandal za današnji režim, ker se pojavljajo prvič na zunanje-političnem polju, ki je popolnoma podvrženo Pašičevi samovolji ter se nikdar ne objasni javnosti, drugič za to, ker je Pašič že toliko kuhal in sklepal z Italijani na škodo jugoslovanskega življa, ker so evidentne sramotne nakane beograjske porodice glede Reke in reškega konzorcija, ker je Ninčič poveljniku ulice — fašistu Mussoliniju, ki se je povselp na vlado, pošiljal tako lepe brzogavke in končno, ker je upravičen sum, da rabi vlada poslaniško mesto v Rimu za svojega človeka, ki se je celo v današnji reakciji onemogočil kot minister pravde. Če ne bi bilo Pašičevih umazanih mahinacij z Italijani in ministra, ki skrajno krivično deli — »pravdo«, bi bil g. Antonijević lahko še mirno naprej »škandal za državno upravo«. Zalostno, če se korupcija le v strankarskih ter osebnih interesih obsoja.

Nad pet milijard za vojsko. Komaj je vladi zvesta »večina« v skupščini izglasovala nad 3 milijarde kredita za vojsko po »tajnem spisku«, se že pripravlja, da se priklonijo temu še dve milijardi. Francoski parlament je sklenil, posoditi Jugoslaviji 100 milijonov frankov in beograjska skupščina bode sedaj glasovala o sprejetju tega posojila in glasovala bo seveda, kakor po navadi. Od francoskega kredita ne dobimo niti vinarja v gotovini, temveč vse se bo porabilo za plačevanje vojnih naročil: orožja, municije, opreme in drugega, s čemur nas vedno zalagajo Rade Pašič in drugi največji oblastniki v naši državi.

Razkol v zemljoradniški stranki je dosegel svoj višek. V terek je zboroval v Beogradu vrhovni odbor, da se posvetuje glede stališča napram prejšnjemu tajniku Komadiniću. Izvoljen je nov odbor z načelnikom Spasojem Dimitrijevičem. Dosedanji predsednik Stavljanin se je pridružil Komadiniću in Avramoviću ter je istočasno zboroval s to skupino v Plani. Stavljanin je srbski seljak, in značilno je, da so pri Komadiničevi skupini pravi seljaki, dočim je inteligenca in meščanstvo pri novi skupini. Nove zemljoradnike imenujejo ironično »moskovske seljake«, ker prevladujejo med njimi gospodje, ki stanujejo v najdražjem beograjskem hotelu »Moskva«.

Nov zakonski načrt o sodnikih in odvetnikih pripravila posebna komisija v ministrstvu pravde, ker je, kakor znano, ministrov zakonski načrt vsled svoje strasne reakcionarnosti propadel brez vsake debate. Sploh pa je s tem zakonskim predlogom začela ugašati zvezda g. ministra pravde dr. Lazarja Markovića. Takoj na to so navalili nanj težka očitanja glede upravljanja z vojnimi odškodninami in vojnim plenom, prišli so ga radi strankarskega premeščanja sodnikov in tako je šlo eno za drugim. Njegovo »pitanje« je vzela sicer tudi vlada za svoje, pa mož le uvidi, da se njegov ministerski stolček hudo maje in ker se boji, da bi bil ob spremembi režima s sramoto pregan, se že sedaj razgleduje po kakem ugodnem mestu. Kandidirati je začel za poslanika v Rimu in najbrž služi tudi v prilog te kandidatne gonja proti dosedanjemu poslaniku.

Po svetu.

Orientska konferenca je nekako podobna genovski. Kakor sovjetski komisar Čičerin v Genovi, tako nastopa tudi turški odposlanec Izmet paša ter vpliva s svojo umerjenostjo, resnostjo in bistroumnostjo na druge delegate kakor curek mrzle vode. Vsi delegati so dobili prepričanje, da je turški problem mnogo resnejši, kakor so si ga s početka predstavljali. Splošen vtis je, da Turčija ne namerava več nastopati kot poslušajoč član konference, čegar naloga je sprejemati konferenčne odločbe na znanje, ampak, da hoče z vso energijo nastopati kot sodelujoč faktor v svetovni politiki. Za posebno dober kontrast med onimi, ki vedo, kaj hočejo ter se zavedajo svoje pravične stvari, in med frazerji zmagovalstva in oboroženega miru je preskrbel italijanski ministrski predsednik fašist Mussolini, ki je na dolgo in široko govoril o sodelovanju Italije v svetovni vojni in o nje-ih žrtvah. Fašist se je v svojih frazah tako razvnel, da je angleški zastopnik lord Curzon končno odvrnil obzire vljudnosti ter ohladil fašista s tem, da je presekaj njegov brezskrajni govor z besedami: »Pustimo preteklost, brigajmo se za bodočnost!« Osnovane so tri glavne komisije in sicer: 1. komisija za rešitev teritorialnih problemov in ureditev vprašanja morskih ožin, 2. komisija za zaščito narodnih manjšin in Tujcev v Tur-

čiji in 3. komisija za ureditev gospodarskih in finančnih problemov Orienta. Vsak delegacija ima pravico odposlati po enega delegata ali strokovnjaka v te komisije. V prvih dveh komisijah so zastopane samo one države, ki so direktno zainteresirane na gornjih problemih. Izključene so države, ki se nahajajo v vojnem stanju s Turčijo. Vprašanje morskih ožin se prične reševati še le tedaj, ko dospe ruska delegacija. Turška delegacija je odločno protestirala proti načinu razdelitve razpravnih predmetov in zapostavljanju njenih predlogov.

Sultan — angleška igrača. Angleški vladi, ki je pobeglega sultana nastanila na Malti, da ga od tod pošlje v Meko ter razburi muslimanski svet, češ, da so angorski vlastodržci v njegovi osebi žalili kalifat, se ta račun ne bo posrečil. Osrednji odbor kalifata v Indiji je namreč Bonar Lawu poslal brzojavko, v kateri protestira proti temu, da se Anglija vmešava v to zadevo in daje bivšemu sultanu potuho. Indijski odbor izjavlja, da bodo muslimani, ki smatrajo sklepe angorske narodne skupščine za splošno obvezne, zadevo kalifata uredili sami brez Anglije, in preti z resnimi posledicami, ako angleška vlada ne neha s svojimi metodami.

Madžarski fašisti. Pri Moszonyju so člani društva »probujačih se Madžarov« ali fašistov ustavili ekspresni vlak in diplomatom-potnikom odvzeli vse listine ter izropali tudi denar in dragocenosti. Potujoči diplomati so se radi tega pritožili pri svojih konzulatih v Budimpešti.

Predržni razbojniki. Pred nekoliko dnevi so ustavili razbojniki avtomobil bolgarskega kralja Borisa, ko se je peljal iz Sofije v okolico. Ko so imeli tolovaji kralja v rokah, so ga preiskali, mu odvzeli gotovino 180 levov, pobegnili z neznanim plenom in pustili kralja, da se je vrnil v prestolico.

Clemenceau v Ameriki. Clemenceau je res izvršil svoj sklep ter se podal v Ameriko, kjer nastopa kot predavatelj o zapadno evropskih razmerah. Ob priliki nekega predavanja je naglasil, da ni prišel v Ameriko naznanjat kake nove politike, ampak hoče le Amerikance prepričati, da Francija ni militaristična država. On noče Nemčije razdreti, pač pa je zili prepričati, da bi Nemčija Francoze z nova napadla. Zato bi bil potrebno, da se združijo Amerika, Anglija in Francija. Francija ne želi od Amerike nikakih žrtv, ampak samo sodelovanje.

Propadanje češke tekstilne industrije. V 97 tvornicah v Čehoslovakiji je bilo v normalni dobi zaplenih 25.000 delavcev, oktobra letošnjega leta samo 12.000, a novembra 11.000. Meseca oktobra je počivalo delo že v 6, v novembru v 11 tvornicah. Najslabši položaj je v tekstilni industriji, ki je zaposljevala normalno 15.000 delavcev, v oktobru 1. l. samo še 1600, a v novembru 1400 delavcev. Češke tekstilne tvornice se izseljujejo v druge države, pred vsem v Jugoslavijo.

Vseučilišna stolica za zgodovino svetovne vojne. Iz Pariza poročajo, da so ustanovili na Sorboni popolnoma novo stolico za zgodovino svetovne vojne.

Beleške.

Laži v čeških listih. »Hrvat« ugotavlja razne neresnice, s katerimi zalaga beograjski dopisnik praški »Prager Presse«. Kot dopisnika tega češkega dnevnika »Hrvat« imenuje »nekega Slovence«, koji je prije bio klerikalac, šta više i pop a sada je — radikal«. To je dr. Lenart, vnačie i činovnik beogradskog Pressbureaua i ujedno urednik lista »Radikal«. V nadaljnjem »Hrvat« opisuje kameleonstvo dr. Lenarta, ki je postal radikal za to, da pride potom presbiroja h kakemu koritu v bližini blagodejnih žarkov Pašičeve milosti. — Sicer se nam tudi z druge strani poroča, da je dr. Lenart, ki je napisal v »Slov. Narodu« pamflet proti avtonomiji Slovenije, s katerim si je odprl vrata v Beograd, res dopisnik »Prager Presse«. Ne bo odveč, ako ob tej priliki omenimo vladno prakso v zadevi dopisovanja v tuje liste. V sporazumu s čehoslovakijskim poslanikom Kalino so dobili češki vladni listi migljaj, da si za svoje dopisnike v Beogradu izbirajo samo osebe, ki jih priporoča beograjski presbiero. Dokler še ni bilo dr. Lenarta v Beogradu, je to službo vršil uradnik presbiroja Mitrovič. Vse brzojavke in vsi dopisi za tuje liste so pod kontrolo in na stroške vladnega presbiroja, ki se poslužuje privatnega imena za svoje namene. Tak »dopisnik« je nizkotno orodje za razne spletke in laži svojih predpostavljenih in za svojo podlost prejema za to ne samo primeren honorar od lista, marveč tudi povrnitev vseh stroškov za brzojave in poštino, dasi jih plača presbiero. Kako se dobiva vladnemu režimu prijazne dopisnike, dokazuje tudi slučaj Berkes. Ta gospod je prišel v Beograd kot dopisnik »Berliner Tageblatta« in nekega graškega lista. Na zahtevo presbiroja ga je policija prijel, da ga odpolje preko meje kot »lažnjivega poročevalca«. Na intervencijo istega presbiroja je bil Berkes izpuščen na svobodo, čim se je zavezal, da bo vse svoje brzojave in dopise dajal v cenzuro presbiroju. — Presbiero je potem tudi brez znanja dopisnikovega odposlal njegovim listom brzojave s podpisom — Berkes. Ista praksa se vrši tudi z dopisnikom londonskega lista »Times«. »Berliner Tageblatt« je pred časom priobčil strupen članek proti bolgarski vladi s podpisom svojega dopisnika Berkesa, ki pa je za članek izvedel še le po objavljenju. Treba pa je tudi pomisliti, da se vlada poslužuje tudi naravnost očitnih laži, ki jih naprti potem dopisniku, da more s poznejšim svojim popravkom doseči gotov namen. Če pri tem po nedolžnem izpostavi dopisnika pred javnostjo kot lažnika, to je vladi malo mar. — Tej podli praksi spletkarenja in prevar morejo služiti samo skrajno naivne, ali pa pokvarjene in prodane duše. V katero vrsto teh ljudi naj uvrstimo izgub-

ljenega katoliškega duhovnika dr. Lenarta, prepuščamo njegovi vesti, ako je še kaj ima.

Pašičeve koncesije. Nedavno so pregledovali izdane raznovrstne koncesije in ker so tolikrat naleteli na ime »Pašič«, so začeli šteti in našli so, da je staremu in mlademu Pašiču izdano — 167 koncesij za raznovrstne posle od izsekovanja kakega gozda do največje državne nabave. Te koncesije se nanašajo po največ na južno Srbijo, ker eksploatira Pašičeva kompanija vse rude in gozdove. Toliko dela Pašič s koncesijami, kje pa je drugo, kar dela brez koncesij? — Ni zastoj »čoškastih« Pašič. »Čoškasti« mu pravijo, ker ima v Beogradu na vsakem »čošku« — oglu — kako hišo. In ta Pašič je bil prvi, ki je dobil — ogromno vojno odškodnino v Jugoslaviji, ki ima toliko vojnih sirot za njih podpore pa še sedaj nima nobenega »pokritja«.

Dogovorjena igra pri izbiri liferantov. Najprej je bil nenasitni pohlep Pašičev, starega in mladega, ter njunih zaveznikov, potem se je našel liferant, ki bo dal tem pohlepnežem dovolj zaslužiti, nato je bil ustoličen novi vojni minister, ki ima vse lastnosti za sprejem v to družbo, potem se je naročilo vladnim poslancem, naj izglasujejo milijardni kredit za vojsko in ko se jo tudi to zgodilo, so se zbrali Pašič, vojni minister Pešić, ministri Kumanudi, Vilović, Pucelj, Zerjav, Rafajlovič in Stanič, da igrajo pred javnostjo dogovorjeno, ostudno in lažljivo igro, ki se ji pravi »izbiranje« liferantov in liferacij. Kot ponudnika sta nastopila dva: Kondić in Arangeljović in ministrski odbor je markiral izbiranje in odločevanje med eno in drugo obljubo. Liferanta sta drug za drugim »spuščala« svoje ponudbe za nekoliko milijonov in končno se je ministrski odbor odločil, za Kondića. Ko je bilo vse gotovo, se je pa doznalo, da sta Kondić in Arangeljović samo agenta — enega in istega podjetja, ki je bilo z oblastniki že poprej dogovorjeno ter je samo radi javnosti poslalo dva agenta, da bi vse to izgledalo, kakor nekako »objektivno« razpravljanje in premišljevanje vlade o raznih ponudbah in pa o tem, katera bi bila boljša. — Igralci te ostudne igre ne bodo igrali zastoj, za mastne zaslužke drugih pa hočejo zidati sedaj veliko fabriko orožja nekje v Bosni.

Kdo je v naši diplomatski službi? Kakor hitro je postal dr. Ninčič zunanji minister, je pozval vse mlajše diplomatske uradnike v Beograd k nekacemu diplomatskemu izpitu. To je storil samo radi tega, da bi se otrese nekaj Hrvatov, ki so bili zlezli v diplomatske ter konzularne službe. Pri tej priliki so napravili izpit vsi Srbijanci, a Hrvat niti eden ne. Dr. Ninčič je torej jasno pokazal, da ne trpi Hrvatov v diplomaciji. Eden hrvatski doktor prava, ki zna pet jezikov, je padel pri diplomatskem izpitu samo radi tega, ker ni znal odgovora na vprašanje: v koliko dnevih so poginili takovski ustaši? Sicer je pa prestal iz vseh drugih predmetov izpit z odličnim uspehom. Beograjska diplomacija pač mora biti srbska in je od konzulov samo eden Hrvat in sicer v Južni Ameriki Grizogono, a je hud demokrat in poslanik je tudi samo eden Hrvat in to je Trešić v Madridu.

Srbijansko selo. Načelnik beograjskega okrožja Matić je prepotoval vse vasi svojega okraja in sedaj poroča, kaj je vse videl in našel. Pri seljakih, ki so še prejšnje leto besneli in noreli, razmetavali denar na veliko in debelo, je zavladala sedaj splošna pobitost. Vse slabše žetve se bolj in bolj zadolžujejo. Posebno so se vrezali pri špekulacijah s silvami. Samo en srez, kolubarski, je dolžan beograjskim bankam nekoliko milijonov dinarjev. Kar se moralne strani tiče, je še na slabšem. Porodi so postali redkost, ženijo se vedno manj, zato je pa enem samem srezu okrog 2000 divjin zakonov. Zraven tega se množijo slučaji krvoskrustva in človek se mora vprašati, kam gre srbska vas?

Dnevne novice.

Državno mejo hočejo markirati. Okrajno glavarstvo v Mariboru pošilja posestnikom ob severni meji ukaze, da morajo v treh mesecih ob meji vse posekati tako, da bo ob meji en meter širok pas popolnoma gol, brez vsakega drevesa, trsa, grma ali stebela, kakor da bi hoteli graditi nekak kitajski zid okrog države ali pa posnemati divje srednjeveške čase, ko so sosedji svoje posesti mejili z jarki in okopi. Z golim in z zemljo popolnoma zravnanim pasom naj bi bila markirana naša državna meja in kmet naj to oskrbi, pa naj mu gre ta pas skozi gozd, vinograd ali vrt! To je že več kot srednjeveško. Tedaj so tako zagradili samo posesti onih viteзов in knezov, ki so padli »in Acht und Bann«, — ki so bili zavrženi in prokleti, in še to se je samo naznačilo z ognji na raznih krajih, danes pa naj kmet sam uničuje svojo imovino, da dobimo mejo na način, katerega si je lahko samo kak blaznež izmislil. Čudno, da niso odredili pustošenje kar za kakih sto metrov na široko ob meji, ali pa, naj začne vsak prebivalec ob meji pripravljati kamenje in drugo za zgradbo kakega zidu po kitajskem vzorcu.

Zopet enkrat izplačilo 20 odstot. odtegljajev! Vsako leto dvakrat: enkrat na spomlad, enkrat pa na zimo, se natrosi po režimskih listih lepih, pa neizpolnjenih obljub, da se kmalu začnejo vračati 20 odstotni odtegljaji pri izmenjavi denarja. To obljubo prinašajo sedaj zopet listi datirano z 22. t. m. Finančni minister je zopet enkrat dejal, da se začne takoj izplačevati, kakor hitro pridejo podatki iz vseh pokrajin. Podatki prihajajo že leto za letom, pa le ne pridejo. Tokrat je dejal minister, da so iz Slovenije že prišli in da bo treba sedaj čakati, da pridejo tudi od drugod. Tako bo šlo lahko še par let, vsako leto bomo pač čakali na eno pokrajino, da pošlje podatke.

Nemorálnost po mnenju »Jugoslavije«. »Jugoslavija« od četrtega je prinesla slamorezni uvodnik, v ka-

terem biča nemoralnost SLS, ki po mnenju narodnih socialistov obstoja v tem, da ima Ljudska stranka pristaše v mestih, na kmetih, med obrtniki in delavstvom. Ker je SLS stranka vseh stanov, je to nemoralnost in radi tega mora stranka prej ali slej poginiti. Čudna logika, ki je vredna samo pritlikavcev iz vrst narodnih socialcev, ki si domišljajo na papirju, da bi oni edini lahko zbrali pod svoja otroška krila vse slovenske stanovce. No, pa naj so imeli svojčas v Trstu čisto prav, da so nazivali narodne socialiste s politiko negodnih dojenčkov z edino pravilnim imenom »cicibambuli«.

Nezadovoljni oficirji radi kumanovskih odlikovanj. Kakor ob vsaki priliki povišanj in odlikovanj, tako se je tudi sedaj ob razdelitvi raznih odlikovanj povodom kumanovske obletnice in proslave našlo precej nezadovoljnih oficirjev, ki se čutijo zapostavljeni in prezreti. Zatekli so se k »Balkanu« in ta list sedaj zahteva od vojnega ministra, naj »popravi svoj greh«. Kakor poravadi, se šovinistično glasilu tudi radi tega huduje, ker je odlikovano nekaj oficirjev, ki so služili v Avstriji.

Na brogarski sindikat, ki obavlja promet med Zemunom, Beogradom in Pančevu, so se spomnili v skupščini sedaj po dolgih letih, ko se že toliko govori od ene strani, da je sindikat zapravlil in pokvaril ladje, ki jih je dobil od države, od druge pa, da je država sploh samo nerabne stvari predala sindikatu in ko že vsak lahko vidi, da je brogarski park uničen in da bo tako z našo rečno plovbo kmalu pri kraju. V skupščino so pozvali na odgovor direktorja brogarskega sindikata in razvila se je prav značilna in zanimiva debata. Direktor je prinesel s seboj knjige, spise in račune ter je od konca do kraja pobijal trditve vlade, da je dobil toliko in toliko brodovja v dobrem stanju. Direktor je svoja izvajanja podkrepil z dokazi in zapisniki, vlada pa tega ne more storiti, ker je pri njej že tako, da desnica ne ve, kaj da leвица. Če jo je sindikat osleparil, je sama kriva.

Stanarine po novem letu. Ministrski gospodarsko-finančni komite se je glede novega stanovanjskega zakona za sedaj omejil samo na vprašanje, kako se naj po novem letu določa stanovanjska najemnina. Sklenilo se je predlagati ministrskemu svetu, da se uveljavljenje onega dela novele, ki se tiče določevanja najemnine v starih granicah Srbije odgodi za eno leto, v prečasnih krajih, pa da se pooblasti ministrski svet, da po krajevnih in socialnih potrebah dovoli povišanje najemnine v gotovem razmerju predvojne najemnine. Izvzeti so od te ugodnosti bogataši najemniki in pa trgovski lokali. Pa tudi v teh slučajih najemnina ne sme prekoračiti 12 kratne predvojne najemnine. Pred definitivno odločitvijo bodo zaslišane zainteresirane stanovanjske organizacije.

Razdelitev zemlje potom agrarne reforme. Minister za agrarno reformo Krsta Miletič je podal glede razdelitve zemlje potom agrarne reforme, sledeče poročilo: Po Vojvodini vrši agrarno reformo beograjska direkcija in je tamkaj pod agrarno reformo 483 velikih posestev. Na teh posestvih je naseljenih 82.503 družin. Mestni kolonisti so dobili 188.340 oralov zemlje, dobrovoljci iz mest 46.928 oralov, kolonisti iz podeželnih krajev pa 74.103. Zagrebška direkcija ima pod agrarno reformo 180 velikih posestev, ki merijo 273.327 oralov zemlje in 434.462 oralov gozda. Naseljenih je 88.128 družin in sicer meščani so dobili 123.232 oralov, dobrovoljci-meščani 25.314, drugi kolonisti 4.743 oralov. Slovenska direkcija ima 104 velikih posestev v obsegu 450.083 oralov zemlje in 205.726 oralov gozda in je naseljenih 15.276 družin. Meščani imajo 229.324, drugi kolonisti pa 352 tisoč oralov. Slovenski kolonisti stoji na stališču, da si sami odkupijo podeljeno jim posest od prvotnih gospodarjev. V južni Srbiji je naseljenih okoli 5000 družin s 30.000 člani. Kolonizirani so kraji po Kosovem, krog Skoplja, Kumanova, Peči in Prizrena. Najslabše se godi tem južno srbskim kolonistom, ki so dospeli na odkazano jim posest čisto praznih rok in jim tudi država ni dala nikakršne denarne ali materijalne podpore.

Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične s 1. januarjem 1923. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do dne 10. decembra t. l. prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko izpričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list, 6. npravstveno spričevalo. Pouk na podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu; skrbeti pa morajo sami za hrano in za potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje kot neobvezen predmet gledovanje kladne živine in mesa. Prošnjo je kolekovati s kolekom za 13 din., vsako prilogo pa s kolekom za 1 din.

Skopljski komiti. Kasacijsko sodišče je potrdilo obsodbo, potom katere je svojčas sodnija v Skoplju obsodila 173 komitov in med temi 4 na smrt.

Čudna smrt. »Jutarnji list« poroča, da je gnal v selu Rapeš v okolici Prilepa neki Mitar Stojanović na pašo ovce in veselo sviral na piščalko. Med veselim sviranjem je zadel pastir z nogo od granato, ki se je razpočila, mu odtrgala obe nogi ter ga še ranila v trebuh. Svirajoči pastir je kmalu zatem umrl.

Kako je z našim premogom? Vsi oni, ki so zainteresirani pri raznih premogokopnih družbah v naši državi, zahtevajo od ministra za šume in rude, da prepove uvoz inozemskega premoga, ker je produkcija našega premoga dovoljna in bi mi celo lahko naš premog izvažali, ako bi se popravil železniški promet na državnih železnicah. Dnevno znaša produkcija našega premoga 1400 vagonov. Trbovlje daje dnevno 4800 ton, bosanski premogovniki 4—5000 ton, srbijanski 1700 ton, vojvodinski ter hrvatski 1800 ton, Dalmatinski 600 ton. Odjemalci našega premoga bi bili Grki in Italijani.

Dimnikarji, pozor! Kamnotiskarna Leo Slanič bo privedila za leto 1923 »Koledar za dimnikarje« s sliko v primerni velikosti za jako nizko ceno. Vsi dimnikarji,

ga nameravajo omisliti, naj se zglasijo pri pod-
nemu do 4. decembra t. l. da zna, koliko jih naj
— Leo Slanič, Maribor, Vojašniška ulica 10.

Iz Maribora.

Nemška «Mariborerca» je k Mestni hranilnici seve-
di morala zavzeti stališče. Prinesla je članek, ki
rodil v Mestni hranilnici pod babilstvom g. Vodeba,
se seveda ponavlja to, kar je že večkrat pisal v
«oru». Končno se pristavi: «Hranilnica stoji pod
nim nadzorstvom in vsakokratni vladni komisar
nalogo, vsak eventuelni nered z vsemi sredstvi od-
niti». Mi pa temu nasproti pravimo, da je čisto ne-
pče zahtevati to od vladnega komisarja, ker on pri
h opravih kot okrajni glavar ne more vedno stati
kakim uradnikom in pobijati nered. Mi lahko našte-
celo vrsto velikih neredov, ki so se godili v hranil-
in ki jih vladni komisar ni odstranil, ker seveda
vedel za nje. Dr. Irgolič je lani kupil za 12 milijon-
vstrijške rente, dal za nje okrog 8 milijonov, a ni
il o tej milijonski kupitji nobenega računa. To je
anski nered. Ali slučaj Marinič! Kmet položi v hra-
9000 K, izda se mu potrdilo nekaj dni pozneje
u potrdilo vzamejo in rečejo, da ni nič položil. Ali
grozen nered!! Kaj pa slučaj Josip in Ferdo, ki
ot uradnika s hranilničnim denarjem na svoj lastni
a cele mesece špekulirala ne da bi bila imela v to
jenje? Knjige v Kreditnem društvu so bile v takem
u, da se je revizor kar zgrajal nad njimi. Namesto
h knjig so bili le zvezki, popisani s svčnikom itd.
neredov cela vrsta in vladni komisar jih ni od-
il, ker jih ni zasledil. In to tudi ni naloga vladnega
sarja, da bi iskal po knjigah razne neredne, ampak
va dolžnost, da hranilnični odbor v kaki zadevi
oma ne zavozi. Na redno poslovanje mora gledati
ni odbor in ravnateljstvo, ne pa vladni komisar.
da, če sta upravni odbor in ravnateljstvo nespo-
in se na ustroj hranilnic in zadrug razumeta to-
kakor zajec na boben, potem seveda zavod ne more
ar priti v red. To naj «Mariborerca» pove svojim
ljem.

Kako se postopa v Mestni hranilnici z vlagatelji?
dr. Irgolič zagospodaril v Mestni hranilnici, je
l vsak vlagatelj, ki je hotel svojo vlogo imeti nazaj,
«ravnatelju» Vodebu, ki ga je izpraševal, zakaj ra-
mar, zakaj ga dvigne itd. Ta spoved vlagatelja je že
navadna stvar. Bila pa je tudi mučna, kajti kaj
gospoda Vodeba, zakaj jaz rabim denar. Zdaj pa
no, da je ta spoved postala še hujša. Ako vlagatelj
denar in ga hoče dvigniti pri Mestni hranilnici, je
to velik greh, da ga g. ravnatelj Vodeb ne more več
ati, ampak pošlje oziroma žene grešnega vlagatel-
vladnemu komisarju, da ga še naj on izpraša, za-
dvigne denar, kdo mu je rekel, da naj dvigne itd.
je to res, potem mi proti takemu nečuvnemu po-
nju ravnatelja Vodeba najodločneje protestiramo.
vlagatelji pa si naj zapomnijo to-le Nikdo razven
je nima pravice, vas izpraševati, zakaj dvignete
ali kdo vam je to svetoval. Nikdo vas nima pra-
goniti od Poncija do Pilata. Vi imate pravico za-
ti vsak čas svojo vlogo in hranilnica ima dolžnost
izplačati. Upamo, da bo to nadlegovanje vlagatel-
nkrat za vselej prenehalo. Pribijemo pa tudi, da
otročje postopanje z vlagatelji jemlje hranilnici še
ugled in zaupanje.

la uradno izjavo vladnega komisarja Mestne hra-
te smo mi odgovorili le v zadnji številki, in sicer
ej, ko je izjava izšla. In mi vsoje trditve vzdržuje-
la bi se taka izjava ne smela izdati, dokler vladni
sar ne dobi neizpodbitnih dokazov na podlagi stro-
vizije. In te ni bilo. Izjava ponavljala še stare trditve
ne hranilnice o varnosti vlog in kreditov. Izjava
da hranilnica nima drugih obveznosti kakor na
dlih vlogah. Mi pa temu nasproti trdimo, da ima
ilnica tudi posojilo v znesku 8 milijonov kron in
od Ljubljanske mestne hranilnice, ki je bilo celo
ženo na palači, Ali g. Vodeb te obveznosti ne pozna,
ladnega komisarja o njej ni informiral? Ali je to
ilo že vrnjeno? Merda ne. Mogoče je še tudi kako
o posojilo na hiši? Vsaj toliko je znano, da je pred
ni tremi meseci «ravnatelj» Voglar iskal 3 milijone
ila in ga baje tudi dobil pri čekovnem uradu. A
temu komisarju bi svetovali, da se o tem prepriča,
to novo posojilo hranilnica že dobila. In če ga je,
nova obveznost poleg hranilnih vlog. Trditve izja-
je hiša v Mlinski ulici vredna nad 2 milijona K.
o seveda treba podpreti po zadnjih cenilih, dru-
ne drži. Vse druge trditve v izjavi so že znane in so
var brez pomena. Mestni hranilnici bo zopet pri-
ugled le red in pametno, nesebično vodstvo.

ri mestnem proračunu 16 milijonov kron — defi-
— Proračun mariborske mestne občine za leto
kazuje 7 milijonov 610.562,50 din. izdatkov in 3
one 631.657,50 din. dohodkov. Primanjkljaj izka-
«malenkostno» svoto 3 milijone 970.905 din. to je
lo 16 milijonov kron. Ta proračun je jasen dokaz,
«sijajno» znata gospodariti s tujim imetjem gg.
in Bahun in sploh cela mariborska socijaldemo-
ka stranka.

Novi davek na vino bo prinesel mestni občini do
00 K. Zakaj se bodo porabili?

Zdravstveni odsek za Slovenijo je dodelil zopet ve-
poslov mestnega fizikata, ki jih je opravljalo od
ka leta 1921 okrajno glavarstvo mariborsko, mest-
magistratu. S tem je tudi upanje večje, da se
zdravstvene razmere v mestu zboljšale (škratica!)
kandal in nasilje ob asistenci policije. Slučaji, da
oropa sosedu, da si za to celo policijo izposodi, češ,
e proti kakemu državnemu sovražniku, se širijo iz

juga tudi na sever in tu v Mariboru se je sedaj nekaj
podobnega zgodilo. Predigra: Čehoslovaški Nemec Eisen
mann pride v Maribor s stroji in sirovinami, da si eta-
bliira plutovinsko tovarno. Išče si kompanjona z razpo-
ložljivim kapitalom in meneč, da so predsedniki gre-
mijev gotovo solidni, poštni ali vsaj lojani ljudje, se
obrne na gospoda Weixl s prošnjo, naj mu koga nasve-
tuje. Ta mu je svetoval g. Ogrizeka, ki ima nad hišnimi
vrati tablo «izvoz — uvoz» in baje dosti denarja. Tovar-
na se je ustanovila pri mizarju g. Kolariču v Splavar-
ski ulici. Ogrizek je bil skrajno neprijeten kompanjon,
od dogovorjene svote je vplačal samo en del, vedel se je
pa tako, kot da bi bilo vse njegovo in Eisenmann je
sklenil, da se ga reši, Ogrizek in Weixl sta pa sklenila,
da se rešita Eisenmanna češ, da je tujec, Nemec, žid,
kolikortoliko še protidržaven element in da storita zelo
patrijotično delo, če si prilastita njegovo lastnino. —
Sedaj pa pride izvršitev tega dela. V ponedeljek so Ogr-
izekovi ljudje enostavno zasedli delavnico ter začeli ob
asistenci nekega detektiva razdirati vse stroje in elek-
trične naprave. Lastnik hiše je tekel na policijo, tu je
govoril z uradnikom Pavletičem, končno pa s samim
šefom g. Kerševanom in ta ni mogel dognati, kdo je dal
raročilo, da detektiv prisostvuje Ogrizekovemu početju.
Tudi pri sodnji so se čudili, kako se mora kaj takega
goditi. Jasno je, da si je Ogrizek poiskal nekega detek-
tiva in da je ta brez vsega šel z njim rušiti tujo lastnino,
ravno tako, kakor sledi v južni Srbiji pandur svojemu
prijatelju, če mu ta reče: Hajdi z menoj, nad onega tam-
le, ker je Turčin in ker hajduke podpira! Ne bo zastoj.
— Hajdi — in gre! — Z Ogrizekovim hajduštvom se je
solidiral tudi «Tabor», zakaj, ni težko uganiti in napisal
je hujskajočo notico, «naj glavarstvo prepreči, da tujci
ne bodo «izgrizli» Slovencev, ko vendar vsak vidi, kako
je «veliki Slovenec» Ogrizek grizel tujca, ter mu celo
žreblje in žice iz strojev in sten «izgrizel». Da se pri
tem napada tudi druge trgovce in podjetnike, kakor Ko-
lariča, Znidariča, Saria je seveda stara «Taborova» me-
toda. Celotna stvar ima sedaj sodnija.

Poličijski uradnik Pavletič na lastno roko podpi-
suje odredbe za uničevanje domače obrti. Izza kulis smo
izvedeli, da je demokrat Ogrizek na tajinstven način
dobil od gospoda Pavletiča podpis in pečat za demon-
tacio in zaplenitev strojev, ki so bili popolnoma last
g. Eisenmanna. O tem škandalu govori celi Maribor.
Ali ve zanj g. svetnik Kerševan in Ljubljana?

Koliko so vredne informacije mariborskega policij-
skega komisarijata. Naš dopisnik, ki je pisal notico, ka-
ko je polic. komisarijat klasificiral porotnike po narod-
nosti, nam z ozirom na popravek komisarijata, piše:
Mi nismo trdili v dotični notici, da policijski komisari-
jat sestavlja porotno listo, ampak, da on označuje na-
rodnost vsakega posameznega porotnika. Tega policijski
komisarijat ne more tajiti. Tajiti tudi ne more, da je že
pred leti umrle Mariborčane dal med tiste, ki govorijo
remško. Osebo, ki je dvakrat vpisana, pa jo je označil
enkrat kot Slovence, drugič pa kot Nemca. Toliko so
vredne informacije polic. komisarijata.

Zakaj se vitez Graselli drži tako černo? Kratek
odgovor: Ker Kumanudi ni maral izplačati 6 milijonov
za Kokošinekeve hiše. Provizija je splavala po Dravi.
Graselli in še nekdo drugi lahko sedaj pojeta: «O mein
lieber Augustin . . .»

Opozarjamo na nocojšnje predavanje g. prof. Pri-
jatelja v dvorani v Lekarniški ulici. Predavanje se zač-
ne točno ob pol 8. uri zvečer, ker je po predavanju glav-
na izkušnja za sobotni orlovski družabni večer.

Družabni večer SKSZ je v sredo večer napolnil Gam-
brinovo dvorano z našimi somišljeniki. Vrstile so se
pevske in glasbene točke in vladalo je obče veselo raz-
položenje in neprisiljena zabava. Z zadovoljstvom in z
željo, da se taki družinski večeri vršijo večkrat v mese-
cu, so se udeleženci vračali točno ob enajsti uri zvečer
na svoje domove z najlepšimi vtisi poštene, krščanske
zabave.

Rešenje poštinih paketov. Carinjalna pošta Maribor
2 je sporočila trgovskemu gremiju, da leži tamkaj okoli
800 poštinih paketov, naslovljenih na trgovce in špedi-
terje. Pošta je vse naslovljence že dvakrat obvestila o
teh pošiljkih, ki pa kljub temu ne predložijo odobrenj
deviznega odbora, da bi se mogli ocariniti in izročiti.
Poštna carinarnica daje za rešenje teh pošiljk ponovni
osemdnevni rok in ako se paketi v tem času ne rešijo,
jim bode v smislu tozadevnih predpisov vrnila oddajni
pošti. Gremij pozivlja vsled tega vse interese, da ne-
mudoma uredi to zadevo, oziroma, da predajo gremiju
prošnje, opremljene z računi, poštinih obvestili in po-
trdili davčnega urada, da jim potom svojega kurirja, ki
potuje vsak drugi dan k Narodni banki v Ljubljano,
preskrbi potrebna odobrenja. Ako kateri od prizadetih
ne poseduje računa, naj si istega nemudoma preskrbi
od svojega dobavitelja.

Pomoč žrtvam stanovanjske bede. Gospod okrajni
glavar dr. Lajnsič je Mar-Stanu ponudil več slamnic in
odej. Te posnemnaja vredne pomoči naj bodo deležni
oni reveži, glede katerih Mar-Stan ugotovi, da so brez
lastne krivde brez prave strehe in tudi sicer vredni pod-
pore. Taki reveži naj se oglasijo jutri, v soboto dopol-
odne v pisarni Mar-Stana.

Prihodnja odborova seja MGA. Prihodnja odborova
seja Mariborske gradbene akcije se vrši v ponedeljek, dne
27. t. m. ob 8. uri zvečer v pisarni Mar Stana. Vabljeni
tudi gg. nadzorniki. Glavni dnevni red te seje: razreši-
tev razmerja Mar-Stana in Mariborske gradbene akcije.

Društvo stanovanjskih najemnikov v Mariboru. Pri-
pravljalni odbor za ustanovitev tega društva naznanja, da
je pokrajinska uprava za Slovenijo predložena društvena
pravila odobrila. Vse organizacije javnih in zasebnih na-
meščencev itd. ter tudi drugi stanovanjski najemniki, ki se
zanimajo za ustanovitev tega društva, se vabijo, da odpos-

ljejo delegate na sestanek, ki se vrši v petek, dne 24. nov.,
ob 8. uri zvečer v kmečki sobi Narodnega doma. Namen
tega sestanka je, da se določijo osebe, ki se naj kot odbor-
niki tega društva predlagajo ustanovnemu občnemu zboru.
— Pripravljalni odbor.

«Našim cenjenim odjemalcem električnega toka poroča-
mo, da ostane v nedeljo, dne 26. t. m., celo omrežje mesta
radi nujnih popravil v električni Fala od 8. ure zjutraj od
12. ure opoldan odklopljeno. — Mestno električno podjetje.

ORLOVSKI VEDENIK.

Za Miklavžev obdarovanje krščanske mladine po-
lirajo te dni naši vrli Orli in Orlice blagohotne darove.
Nadamo se, da ne bo nobene krščanske družine v mestu,
ki bi odklonila svoje darilo za ubogo deco. Že v naprej
vsem Bog povrni!

Mariborski Orli prirede v soboto svoj prvi letošnji
družabni večer ob pol 8. uri v električno razsvetljeni
dvorani v Lekarniški ulici. Na sporedu je petje, dekla-
macije in dve burki «Prevarani hišnik» in «Zdravnikov
strežnik». Med odmori svira tamburaški zbor maribor-
ski Orlov. Vstopnina je za sedeže I. vrste 8 dinarjev;
II. vrste 5 dinarjev in nadaljni sedeži po 3 dinarje. Sto-
jišča 2 dinarja. Bratje in sestre! Potrudite se za vse-
stranski uspeh tega večera! Bog živi!

Miklavžev večer, kakor vsako leto, prirede maribor-
ski Orli in Orlice tudi letos in sicer v ponedeljek dne 4.
decembra t. l. zvečer ob pol 8. uri v Gambrinovi dvorani.
Pripravljajo se razna radostna presenečenja, žive slike
itd. Opozarja se občinstvo že danes, da se bodo spreje-
mala darila, namenjena za določene naslove. Ta darila
naj se pošljejo vsaj do sobote, dne 2. decembra zvečer.

Naraščajski Miklavžev večer mariborskega Orla se
vrši za naraščaj in gojenke v torek dne 5. decembra ob
4. uri popoldne v društveni dvorani v Lekarniški ulici z
lepo otroško igrice «Sv. Miklavž», ki jo naši malčki že
pridno študirajo. Od darežljivosti občinstva je odvisno
tudi obdarovanje naše mladine.

Zaradi družabnega večera mariborskega Orla od-
pade v soboto večer članska in vaditeljska telovadba.
Bog živi! Načelnik.

GLADIATORJI.

(172. nadaljevanje.)

S sladkim, otožnim smehljajem je obrnila umirajo-
ča Valerija svoje lice k Mariamni. Ko pa se je ta z rahlo
roko približala kopju, ki je še tičalo v Valerijinih prsih,
jo je ustavila.

«Še ne!» je šepnila s plemenitim naporom, ki ji je
krepil ustnice in glas in zadrževal za trenutek smrtno
slabost. «Še ne! Le predobro vem, da sem zadeta smr-
tno. Dokler tiči jeklo v rani, zadržuje kri. Ko si ga po-
tegnem iz prsi, takrat mi potrosite prahu na čelo in mi
denite smrtni novc v usta! Rada bi še živela nekaj tre-
nutkov, Eska, samo da bi gledale tvoje ljubljeno lice! —
Dvignita me, oba! Imam vama nekaj povedati in moj čas
je le še kratek!»

Britanec jo je dvignil s svojimi krepkimi rokami in
zadovoljna in olajšana je naslonila glavo na njegove pr-
si. Njene ljubke oči še niso izgubile nobenega svojih ča-
rov. Morebiti nikoli niso sijale v tako mehkem in slad-
kem sijaju ko tisti trenutek — zroče nanj, ki je bil njena
divja, vse obvladujoča, nedosežna ljubezen. Z eno roko
je držala za odlomljeno kopje, z drugo pa je gladila Eski
lice in njegove solze so jo rosile.

Glas ji je pojemal, moči so jo naglo zapuščale, pa
pogumno srce potomkinje Mucija Scevole je bilo še ne-
uklonljivo.

«Zmagala sem!» je šepetala plemenita Rimljanka s
strtim glasom in naglo so se ji dvigale prsi, «zmagala
sem, četudi z življenjem plačam zmago! Kaj zato! Zmage
ne plačamo nikdar predrago. — Eska, prisegla sem, da
te rešim! — Odkupila sem te s svojo krvjo — in dala sem
te, dajem te, ki si moja last, — temu pogumnemu dekle-
tu, ki je tudi tvegalo svoje življenje, da bi te rešilo, —
in ki te tudi srčno ljubi —. Pa ne tako pristrčno, ne po-
tako pristrčno, ko jaz —! Eska, moj plemeniti Eska, pridi
bliže, bliže —!»

Bliže in bliže si je nagnila njegovo lice k svojemu
in je položila svojo roko na zlomljeni ročaj kopja v svo-
jih prsih.

«Ne morem več prenesti te muke, — pa sladko je,
umreti v tvojih rokah!»

In tesneje je stisnila njegovo roko krog ročaja in ga
rahlo potegnila iz rane —

V črnoordečem potoku se je ulila kri iz rane — in z
njo je odtekalo Valerijino življenje. Telo se ji je stre-
salo, smehljaj ji je zagrnil lice, oči so ji obstale na obra-
zu moža, ki ga je toliko ljubila, njene ustnice so polju-
bile njegovo roko, — in duša lepe, samovoljne in ponos-
ne Valerije je odplula v večnost. —

Solze so zalile oči Eski in Mariamni in objela ju je
bridka žalost nad nesrečno usodo žene, ki je dvakrat re-
šila njemu življenje in ki si je pri njej Mariamna iskala
pomoči v svoji veliki srčni stiski.

Ljubil je Mariamna Eska, pa grenka otožnost mu je
polnila srce, ko je zrl na plemenito lepoto Valerije, —
in Mariamna je pozabila na svojo nesrečo in na doživele
krivice v boleznem pomilovanju one, ki je žrtvovala čed-
nost, srečo, bogastvo, življenje zavoljo njega, ki ga je
ljubila —.

Pa njuno pozornost je obrnil nase Kalha. Četudi
hudo ranjen, se je vendar še enkrat zavedel. V lice se
mu je vrnila barva, vzdihnil je in dvignil roko k glavi —.

Ne brigajoč se za borbo, ki je divjala krog njega,
se je sklonil Eska poln žalosti k svojemu staremu pri-
jatelju, in skupno z Mariamna storil vse, da bi mu lajšal
trpljenje.

Boj pa je besnel dalje, z rastočo silo in neodnehljivo
divjostjo.

Razvneti od uspehov in zanašajoča se na skorajšno
pomoč rimske vojske je «izgubljena legija» porivala Jude
pred seboj vedno dalje v tempeljske utrdbе kakor lovec
ugnani plen. Judje pa so se branili kakor divja pregan-
jana žival, ki ne najde več izhoda in se obrne proti svo-
jim preganjalcem. — Pod vodstvom Eleazarja, ki je bil

povsod, kjer je videl najhujšo borbo, so v ponovnih izpadih iz tempeljna skušali pridobiti nazaj že izgubljene postojanke vsaj do vhoda v preddvor poganov.

Hipija se je boril odlično. Rad bi bil zavzel tempelj še pred prihodom Tita in njegovih glavnih moči in zdelo se je, da danes samega sebe prekaša v drzovitosti in pogumu. Z njim se je kosal Hirpin v najgostejši gneči in delil silovite gladiatorske udarce na vse strani.

Val boja je zanesel Hipijo v kot, kjer sta Eska in Mariamna slonela nad umirajočim Kalho.

Brez vsakršnega začudenja ali ljubosumnja, s svojim brezskrbnim, napol prezirljivim posmehom je pozdravil Hipija svojega nekdanjega učenca in dekle, ki jo je srečal v Rimu v portiku tribunove palače.

Snel si je čelado, si obrisal vroče čelo in se za trenutek naslonil na ščit.

»Pojdi odtod«, je dejal »in vzemi dekle seboj, ker tako visi na tebi —. Predaj se deset legiji in povej Liciniju, da sta moja ujetnika! To je tvoja edina rešitev, lepa židinja, in nihče se še ni pritoževal, če je zaupal Hipiji. — Lahko mu tudi poveš, Eska, naj se ne mudi predolgo, sicer bom zavzel tempelj in vse, kar je v njem, pa brez njegove pomoči. — Pojdi, fant! Tukaj ni prostora za žensko! Spravi jo odtod, kakor hitro moreš!«

Pa Britanec je pokazal na Kalho, ki je medtem iznova padel v nezavest.

Njegova kretanja je obrnila Hipijevo pozornost na tla, pokrita s padlimi in ranjenimi.

S prezirnim posmehom je hotel reči Eski, naj prepušči mrhovino pticem, — pa beseda mu zamre na ustnicah, kakor stena prebledi, brezizrazno mu zrejo okamenelne oči v praznoto, ščit mu pade iz rok —.

Tukaj pri njegovih nogah je ležala Valerija — mrtva —.

Srce se mu je krčilo od krute bolečine, temu pogumemu, predrznemu, nebrzdanemu vojščaku — nekaj mu je šepetalo, da je njegov samovoljni ponos, njegova sebičnost storila delo, čigar konec je gledal tu pred seboj in ki bo ostal zanj za večno neudušljiv očišek.

V tem trenutku je še le čutil, kako zelo jo je ljubil —. In vsa zgodovina njegove ljubezni mu je v hipu stopila pred njegove dušne oči —.

(Dalje prihodnjič.)

Pozor! Na vprašanja glede inseratov odgovarja upravnišтво le takrat, ako je za odgovor priložena potrebna znamka. Na vprašanja brez poštnine upravnišтво ne more odgovarjati.

Poljedelci! FIŽOL

Črešnjevci
(Wachtbohnen) Cocc
kupi vsako množino in
plača najvišje cene
Hmelak in drug
Maribor, Slomškov trg 6.
20 460

Denarja ni!

Draginja je velika, zaslužek pa majhen. Kdor hoče z malim trudom gotovo do 200 K na dan zaslužiti, naj pošlje svoj natančen naslov in znamko za odgovor.
Josip Batič, Lilija 32.
3-10 477

Mala naznanila.

Objava.

V ponedeljek, dne 4. decem. 1922 ob 9. uri dop. se bo vršila v pisarni mariborske moške kaznilnice prodaja 42 kom. različnih odevi proti takojšnjemu plačilu. Licitacija se vrši za vsak komad posebej. — Uprava kr. moške kaznilnice v Mariboru.

Enonadstropna hiša v Ptuj

za trgovino, go-
stilno ali večje in-
dustrijsko podjetje na prodaj. Klet 29 m dolga, velik vrt za za eventualna stavbišča, blizu kolodvora ob prometni Ljutomer-
ski cesti. Na dvorišču je fotoate-
lje. Vseletv mogoča takoj. Cena 1.800.000 K. Poleg je na prodaj še druga enonadstropna hiša s hlevom, kolarnico in vrtom. Cena 800.000 K. Jožef Kranjc, Ptuj, Ljutomerska cesta 16. 554 2

25%

plača solidno podjetje za posojilo od Din. 100.000 na eno leto. Garancija prvovrstna. Ponudbe pod „Prvovrstna“ na upravnišтво. 556 1-3

SENO

slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —

OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 57, telef. 83. 45-323

Najpriladnejši darovi za Božič in Novo leto: AMERIKANSKI IN ANGLEŠKI SINGER šivalni stroji

Singer igle

Singer olje

In dodatni

konci, svile

dell

i t. d.

Laština mehanična delavnica

Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York

Centrala za S. H. S.

ZAGREB, MARULICEVA ULICA 5

Podružnice: MARIBOR, Šolska ulica 2, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Štip. Zastopstva v vseh večjih mestih.

PINTER & LENARD

Veletrgovina z železnino
v MARIBORU, Aleksandrova c. 32-34

priporoča za jesensko sezono bogato izbero peči vseh vrst, štedilnikov ter vseh njih sestavin in potrebščin.

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA

V MARIBORU, STOLNA ULICA št. 6, reg. z. z n. zav.

obrestuje od 1. novembra 1922 naprej navadne vloge po

5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%. Stalnejše in večje vloge pa od 6 do 6 1/2%.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/I. Telefon 311. Brzjavlj: Gospobanka.
Centrala: Ljubljana. Podružnice: Diakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 80.000.000 —, vloge nad K 350.000.000.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Pooblaščen prodajalec s celotno državno razredno loterijo.

Hrvatski javni premog

iz premogovnikov:

Ladanje	Din. 33'—	za 100 kg
Kijčarovci	„ 34'50	
Konjščina	„ 36 —	
Zlatar Bistrica	„ 37'50	
Cerje Tužno	„ 38'—	

bukova drva za gorivo Din. 700
za m³ franko stanovanje
od taja vsako množino tvrdka.

F. & A. UHER

veletrgovina s drvimi in premogom
Maribor, Slovenska ulica št. 8
Telefon 344. 6-6 541

Somišljeniki, čitajte naše lista